

RAGAM BASA JEUNG PEMBEKUAN BASA

Ragam Basa

Ragam nya éta tingkah, macam, lagu musik, warna, laras (KBBI, 1990:719).

Basa nya éta omongan sapopoétiap-tiap bangsa (Kamus Besar Sunda, R.A. Danibrata, 2006:68).

Basa nya éta alat nu dipaké ku jalma pikeun ngeudalkeun eusi haténa , diwangun ku réntétan sora nu puguh éntép sereuhna (Kamus Umum Basa Sunda, LBSS,1992:43).

Jadi nu disebut ragam basa téh nya éta hiji istilah nu dipaké pikeun nunjuk salasahiji tina sababaraha variasi nu aya dina nu makéna éta basa.

Variasi atawa Ragam Basa

Variasi atawa ragam basa nya éta:

1. Variasi atawa ragam basa dipandang salaku akibat tina karageman sosial panyaturna jeung karageman fungsi basana sorangan.
2. Variasi atawa ragam basa geus aya pikeun nyumponan fungsi salaku alat pikeun interaksi dina kagiatan masarakat anu béda-béda.

Hartman jeung Stork (1972) ngabagi variasi dumasar kana kriteria (a) kasang tukang geografi jeung sosial panyatur (b) media nu dipakéna (c) inti obrolan.

Halliday (1970-1990) ngabagi variasi basa dumasar kana (a) nu makéna nu sok disebut dialék (b) make basa nu sok disebut register.

Mc David (1969) ngabagi variasi basa dumasar kana (a) dimensi regional (b) dimensi sosial, jeung (c) dimensi temporal, Sedengkeun numutkeun.

Abdul Chaer (2004:62) variasi basa dibagi dumasar kana (a) panyatur, jeung (b) nu ngagunakeunana.

Jenis Basa

- Jenis Basa Dumasar Sosiologis.
- Jenis Basa Dumasar Sikep Politik.
- Jenis Basa Numutkeun Tahap Meunangkeunana.

Jenis Basa Dumasar Sosiologis

Numutkeun factor sacara sosiologis maksudna nya éta pengelompokan jenis basa teu kawatesanan ku struktur internal basa, tempo ogé dumasar kana sajarahna, pakuat-pakait jeung sistem linguistik séjén, sarta warisan ti hiji generasi ka generasi séjén. Stewart (dina Fishman (ed.) 1968) ngagunakeun opat dasar pikeun milah” basa sacara sosiologis, nya éta (1) standardisasi, (2) otonomi, (3) hisrorisitas, (4) vitalitas.

Jenis Basa Dumasar Sikep Politik

Dumasar kana sikep politik atawa sosial politik urang bisa ngabédakeun basa jadi basa nasional, basa resmi, basa nagara jeung basa persatuan.

- Basa nasional nya éta basa nalika sistem linguistikna diangkat ku hiji bangsa (dina harti kanagaraan) salaku salasahiji indéntitas nasional bangsana.

- Nu dimaksud basa nagara nya éta hiji sistem linguistik nu sacara resmi ditulis dina undang-undang dasar hiji nagara sarta ditetepkeun salaku alat komunikasi resmi kanagaraan.
- Nudimaksud basa resmi nya éta hiji sistem linguistik nu ditetepkeun pikeun dipaké dina hiji pasamoan, contona seminar, konferensi, rapat, jeung sajabana.
- Nudimaksud basa persatuan nya éta sistem linguistik anu dipaké ku hiji bangsa dina *kerangka* perjuangan, dimana basa nu bajoang téh bangsa nu multilingual.

Jenis Basa Numutkeun Tahap Meunangkeunana

Dumsar kana tahap meunangkeunnana basa, basa bisa dibédakeun ku ayana basa indung, basa kahiji, basa kadua, jeung saterusna, sarta basa asing.

- Basa indung mindeng disebut basa kahiji, nya éta basa anu diajarkeun ti indungna ka anakna, upama indungna sapopoé nyarita make basa Sunda, tapi ngajarkeun ka anakna basa Indonésia, berarti basa indung si budak nya éta basa Indonesia.

- Basa kadua patalina jeung éta budak diajar basa séjén sanggeus basa indung, ogé saterusna.
- Basa asing nya éta basa anu saméméhna teu dipikawanoh ku urang Indonesia, upamana basa Inggris, Arab, Malaysia, jeung sajabana, basa asing bisa nempatan basa ka dua atawa saterusna kumaha si budak diajar éta basa asing, pakait jeung iraha waktu diajarna.

Lingua Franca

Lingua franca nya éta dimana manusa make basa samentara dina nyaritana, contona basa resmi urang Eropa mangsa harita nya éta basa Franca, nalika urang Eropa datang ka Indonesia, maranéhna loba nu make basa Indonesia dina nyaritana, hal éta anu disebut Lingua Franca, nya éta alih basa samentara asal saling paham antara panyatur jeung nu narima basana.

Pembakuan Basa

Kecap pembakuan dimaksudkeun pikeun ngaganti kacap standarisasi anu asalna dina basa asing “standardization”. Kecap standar baku artina ukuran, tolok, syarat. Jadi basa baku nya éta basa nu dianggap mangrupa ukuran, anu pantes dijadikeun tolok ukur, anu paling nyumponan syarat salaku ragam anu dianggap alus jeung bener.

Manfaat Basa Baku

Basa baku ngabogaan manfaat nya éta:

1. Manfaat komunikatif

Ditilik dina fungsina salaku alat komunikasi, basa atawa ragam baku mimiti aya ngabogaan mangfaat pikeun ngadayagunakeun fungsina.

2. Numuwuhkeun sikep positip

Ayana basa baku bisa ogé numuwuhkeun sikep satia-basa, nya éta sikep nu ngarojong pikeun mertahankeun kahadiran (éksistensi) jeung watek (karakter) éta basa di tengah-tengah basa séjén.

3. Salaku rarangka acuan

Nu dimaksud rarangka acuan nya éta dasar pedoman, landasan, anutan. Ayana basa baku bisa dijadikeun pedoman pikeun ngabédakeun jeung basa nu teu baku

Variasi jeung Ragam Baku

Dina ragam baku ogé aya variasina misalna dinangabédakeun antara baku *lisan* (RBL) jeung baku *tulis* (RBT). RBT leuwih babari diidéntifikasi sabab leuwih stabil tibatan RBL. RBL leuwih kurang stabil sabab lafal éta saolah-olah “berayun”, nepi ka hésé pikeun nangtukeun “titik” nu pasti.

Ragam Baku jeung Ragam Umum

Masyarakat umum nu awam kana seluk beluk basa jelas teu apal loba ngeunaan basa atawa ragam baku, teu apal kana lobana kaidah ragam baku. Sakabéh ieu nyababkeun nu geus umum jeung biasa digunakeun ku masyarakat luas bisa ogé ditangtukeun baku jarang digunakeun ku éta masyarakat. Akibatna dina basa éta hirup dua bentuk. Misalna bentuk-bentuk nu dibakukeun nya éta *sistem* jeung *analisis*, tapi nu umum dipaké nya éta *sistem* jeung *analisa*.

Ragam Baku jeung Nonbaku

Ragam baku sacara gurat badagna mung aya hiji mun dina hiji basa mah. Sedengkeun kecap lain éta téh kaasup kana ragam-ragam dialék, nya éta ragam non baku. Tina sudut ka basaan, nu ngabédakeun ragam baku jeung nonbaku téh nya éta tata sora, tata wangun, kosa kecap, jeung tata kalimah.

Batasan-batasan tertentu nu misahkeun mana nu baku jeung mana nu nonbaku.

- Diluareun éta urang bisa meunangkeun loba unsur-unsur nu dipikaboga ku kadua ragam éta. Mun digambarkeun wanguna saperti kieu:

Ciri-Ciri Ragam Baku

- Ragam baku dumasar dialék, misalna jumlah panyatur basa Jawa di Solo jeung Yogyakarta nu basana dibakukan pikeun leuwih leutik dibandingkeun jeung sakabéh jumlah nu ngagunakeun basa Jawa. Bahkan pikeun BI urang bisa ngucapkeun, panyatur asli BI baku dina danget ieu hampir geus eweuh, sahenteuna hésé dipanggihan.
- Ragam baku mangrupikeun ragam nu biasana diajarkeun ka jalma nu lain panyatur asli éta basa.

- Ragam baku mampu méré jaminan ka panyaturna yén omongan nu dipakéna kahareupna bakal di paham ku masarakat luas, leuwih luas tibatan éta panyatur ngagunakeun *dialék régional*.
- Sapanjang ragam baku disangkut pautkeun jeung basa nasional atawa basa resmi, ragam éta ngabogaan ciri, biasana ragam éta dipaké ku kalangan pelajar, kalangan cendikiawan jeung ilmuan, paling henteu dina karya tulis ilmiah.
- Ragam baku ngabogan wangun-wangun kabasaan nu tangtu, nu ngabédakeun jeung ragam-ragam séjénna.

Diglosia jeung Ragam Baku

- Dina hiji basa ditemukeun aya dua ragam baku nu sarua diaku jeung dihormat. Ngan fungsi jeung dipakéna béda, situasi éta disebut diglosia.
- Istilah diglosia mimiti diwanohkeun ku Marçais (fasold, 1984) jeung jadi kawéntar ku sabab dipaké ku Ferguson (1959) nalika anjeunna nyarita ngeunaan basa Arab, sabab ragam basa Arab dina Al-Qur'an nu béda bentuk jeung fungsina jeung ragam sapopoé nu digunakeun dina paguneman. Diglosia numutkeun Ferguson nya éta sajenis pembakuan basa nu khusus dina dua ragam basa nu béda nempatkeunana dina sakabéh masarakat basa, jeung dimana unggal ragam basa étadibéré fungsi sosial nu tangtu.

-:Hatur Nuhun:-